

CARTEA DE PE NOPTIERĂ

Andrea Bajani s-a născut la Roma în 1975. Pentru o perioadă, familia lui se mută în Cuneo, regiunea Piemont, în nordul Italiei, ca apoi să se stabilească la Torino. În prezent, Andrea Bajani semnează articole în cotidienele *La Stampa*, *l'Unità*, *Il Sole 24 Ore*, precum și în revista *Lo straniero*. De asemenea, colaborează cu Rai Radio 2. Este coautorul unei piese de teatru, *Miserabili*, un spectacol de Marco Paolini.

În 2002 debutează cu romanul *Morto un papa*, iar în anul următor îl publică pe cel de-al doilea: *Qui non ci sono perdenti*. Devine cunoscut însă în 2005 cu cel de-al treilea roman, *Cordiali saluti*, în care descrie condițiile precare în care își desfășoară activitatea muncitorii italieni. Pe același subiect, în 2006, scrie un reportaj, *Mi spezzo ma non m'impiego*, publicat de editura Einaudi. Urmează romanele *Se consideri le colpe (De vei lua aminte la greșeli)*, *Domani niente scuola* (2009) și *Ogni promessa* (2010).

Devine celebru cu romanul *De vei lua aminte la greșeli* (2007, 2009, editura Einaudi), pentru care a primit Premiul Mondello, Premiul Brancati și Premiul Recanati în 2008. Pentru *Ogni promessa* (2010), scriitorul a primit în 2011 Premiul Bagutta.

Ileana Bunget, conferențiar doctor, predă limbă, civilizație și literatură italiană la Universitatea din Craiova, iar de câțiva ani și limbă și civilizație română la Universitatea din Torino. Este autoarea mai multor studii privitoare la literatura italiană și a unor apreciate manuale, cel mai recent apărut la prestigioasa editură italiană Hoepli. Traducerea de față este prima publicată în colecția „Cartea de pe noptieră”.

Smaranda Bratu Elian, prof.dr. la Catedra de Limba și Literatura Italiană a Universității din București, este autoarea unor importante studii privitoare la literatura și cultura italiană publicate în țară și în străinătate și a numeroase traduceri din autori italieni contemporani (Salvatore Satta, Goffredo Parise, Giovanni Arpino) și clasici (Giordano Bruno, Tommaso Campanella, Giacomo Leopardi) încununată de prestigioase premii.

Andrea Bajani

De vei lua aminte
la greșeli

Traducere din italiană de
Ileana Bunget și Smaranda Bratu Elian

HUMANITAS
BUCUREȘTI

Colecție inițiată de Ioana Pârvulescu

Redactor coordonator al colecției: Mona Antohi

Redactor: Vlad Russo

Coperta: Angela Rotaru

Tehnoredactor: Manuela Măxineanu

Corector: Cristina Jelescu

DTP: Iuliana Constantinescu

Tipărit la Fedprint

Andrea Bajani

Se consideri le colpe

© 2007 Giulio Einaudi editore s.p.a., Torino.

Romanian edition published by arrangement with

Agenția Literară Livia Stoia.

All rights reserved.

© HUMANITAS, 2011, pentru prezenta versiune românească

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
BAJANI, ANDREA

De vei lua aminte la greșeli / Andrea Bajani;

trad. Ileana Bunget, Smaranda Bratu Elian. - București:

Humanitas, 2011

ISBN 987-973-50-2960-9

I. Bunget, Ileana (trad.)

II. Bratu Elian, Smaranda (trad.)

821.131.1-31=135.1

EDITURA HUMANITAS

Piața Presei Libere 1, 013701 București, România

tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51

www.humanitas.ro

Comenzi Carte prin poștă: tel./fax 021/311 23 30

C.P.C.E. – CP 14, București

e-mail: cpp@humanitas.ro

www.libhumanitas.ro

Cred că la fel ți s-a întâmplat și ție prima dată când ai ajuns aici. La aeroport te aștepta un om cu numele tău scris pe o foaie albă, imediat după zona de recuperare a bagajelor. Se uita pe rând la fiecare persoană, în încercarea de a ghici fața care corespundea numelui indicat pe hârtie. Cel care mă aștepta pe mine se împingea în parapetul de protecție, ridicând hârtia mai sus decât toți ceilalți, iar așa, cu hârtia pe sus, părea mai degrabă că protestează decât că întâmpină pe cineva. Apoi ne-am recunoscut, eu m-am dus către el, iar el a împăturit hârtia și a băgat-o în buzunar. Pe foaie era scris numele și prenumele tău, ca și cum tu erai cea care trebuia să sosească, nu eu, care veneam de departe doar ca să te văd coborând în pământ.

Ne-am strâns mâinile, făcând cunoștință, apoi nu ne-am mai spus nimic. Mi-a zis doar că îl cheamă Cristian și apoi a privit în pământ. Pe mână mi-a rămas imprimat contactul cu pielea aceea aspră, o mână care părea a altcuiva, atât era de străină de fața blândă care mă privea. Bun venit în România, a adăugat și apoi mi-a luat valizele. Câteva minute am rămas amândoi nemișcați la câțiva metri în fața ușilor glisante, eu nehotărât dacă să ies sau nu, și ușile tot deschizându-se și închizându-se la trecerea unei persoane. Bun venit în România îmi zisese, și totuși în acel aeroport românesc eu vedeam numai italieni în trecere, femei și bărbați grăbiți care alergau gâfâind, cărând după ei sacoșe sau valize cu roțile. Erau aceiași cu care zburasem cu câteva minute înainte, aceiași care începuseră să urle la telefon imediat ce avionul se oprise pe pistă, aceiași care au continuat să urle în autobuzul aeroportului și care apoi dispăruseră cu bagajul lor de mână, în timp ce eu mă duceam să-mi aștept valiza. Cândva și tu te-ai aflat în mijlocul acestor oameni grăbiți.

Cristian a rămas puțin lângă mine în acea zonă de tranzit, stând amândoi nemișcați. Apoi a preluat inițiativa, mi-a zis Urmați-mă și s-a îndreptat către ieșire, s-a strecurat prin deschizătura ușilor glisante. Văzut

din spate, cu umerii lui lați și cu gâtul îndesat, îi pricepeai asprimea mâinilor. Când am ridicat capul, Cristian nu mai era, l-am văzut dispărând de cealaltă parte a străzii, în vreme ce lumea continua să treacă, iar megafonul continua să rostească Aeroportul Otopeni și apoi să enumere sosiri și plecări către toate colțurile pământului. Prin urmare, am luat-o și eu către ușa de sticlă, cu plăcerea de a o vedea deschizându-se o clipă înainte de-a te lovi de ea. M-am trezit afară, soarele mi-a explodat în față, și România era aici, în fața mea. L-am căutat pe Cristian în aglomerație, dar reflexele parbrizelor erau prea puternice ca să zăresc prin ele. Dintr-odată m-am trezit cu el chiar lângă mine, câteva momente stătusem unul lângă altul fără să ne dăm seama, căutându-ne fiecare de cealaltă parte a străzii. Apoi, am traversat, făcându-ne loc și strecurându-ne printre șirurile de mașini, proptindu-ne cu mâinile în capote pentru a ne proteja. Ne-am învățit o vreme printre mașinile parcate, Cristian nu-și mai amintea unde parcase mașina. Când a văzut mașina, a grăbit pasul. A deschis-o cu telecomanda, a aranjat metodic valizele mele în portbagaj. Lângă noi era o Dacie străveche și rablagită, părea că zace acolo de cincizeci de ani. Parcarea era plină cu un soi de mașini ce păreau înțepenite acolo – ca niște biciclete legate de stâlpi și uitate așa de niște proprietari morți de multă vreme – pe lângă care lumea trece indiferentă.

A ținut să mă așez în spate, mi-a zis Vă rog, deschizând portiera. Apoi, cea mai mare parte a drumului a rămas tăcut, eu mă uitam la ceafa lui, la rădăcina părului, și căutam în el România, căutam o urmă de-a ta. Din când în când mă privea în oglinda retrovizoare, îmi zicea Îmi pare rău pentru mama dumneavoastră.

Pronunța aceste cuvinte într-o italiană curată, cu un accent străin care venea mai degrabă din privirea cu care o spunea decât din pronunție. Avea o față de înmormântare, ca și cum acea călătorie care începuse la aeroport făcea deja parte din ceremonia ta funerară. Cristian a fost șoferul tău mulți ani la rând. De fiecare dată când aterizai la București, se prezenta la aeroport, te aștepta în spatele aceluiași parapet și apoi îți lua bagajele. De fiecare dată te poftea pe bancheta din spate, îți căuta o frecvență bună la radio și, fără să fie nevoie ca tu să adaugi altceva, te ducea direct la firmă. Seara venea, te lua și te ducea acasă. De atunci mașina a rămas aceeași, cu numele tău și al asociatului tău imprimat pe ușă. Tu ședeai unde stau eu acum, vedeai ceea ce văd eu acum, orașul care se termină dintr-odată, și noi ajunși pe neașteptate în câmp deschis cât vezi cu ochii la fel.

Cristian avea cel mult treizeci de ani, dar părea mult mai în vârstă, cu părul grizonat căzându-i peste urechi, cu ochii mici ca niște bomboane învelite în hârtie și așezate între ridurile în formă de raze. Conducea încleștat de volan, ca și cum ar fi vrut să se opună cu forța brațelor șoselei desfundate pe care mă ducea. O făcea cu oarecare condescendență, căci, în ciuda vârstei, eram oricum fiul tău. La fiecare groapă mă căuta în oglinda retrovizoare și zicea Scuzați, ca și cum ar fi fost vina lui că nu găseam totul în ordine. Din acest motiv mergeam încet, Cristian care făcea mici slalomuri pentru a evita gropile și eu care mă prindeam de scaunul din față și îmi venea să râd nu știu nici eu de ce. Uneori depășeam o căruță trasă de un cal, Cristian mi-l arăta ridicând din sprâncene într-un amestec de orgoliu și rușine. Câmpia era întreruptă de un șir de hangare metalice, ridicate unele lângă altele, fiecare cu propriul nume în vârf ca un

steag, nume italienești, franțuzești, germane, daneze, americane. Numele tău nu l-am găsit în mijlocul aceluiașir de paralelipipede care se întindea pe mulți kilometri ca un zid de tablă și ciment.

Apoi, m-am lăsat de speteaza scaunului, Cristian a deschis radioul și mă observa prin oglinda retrovizoare. Am ridicat capacul scrumierei, înăuntru era un cimitir de mucuri, inclusiv ale țigărilor tale, l-am închis imediat. La scurtă vreme, Cristian mi-a zis Aproape am ajuns. Dar eu nu știam unde ajunsesem. Primisem doar o telegramă de la asociatul tău, cel al cărui nume era imprimat alături de al tău pe portiera mașinii. În telegramă era indicată numai data înmormântării și un număr de telefon la care am transmis ora aterizării mele la aeroportul Otopeni. La telefon, o fată mi-a comunicat că cineva va veni la aeroport să mă ia și mă va duce la Destinație. Mi-a spus chiar Îmi pare rău, Lorenzo, rostindu-mi numele de parcă ne cunoșteam de mult timp.

Am părăsit șoseaua principală și am intrat pe o stradă desfundată care tăia câmpul în două, Cristian a închis radioul. Departe, în fața noastră, se vedea un fel de hală albastră răsărită în mijlocul unui teren viran, ca un pavilion de vânătoare făcut din tablă. Pe acoperiș, în fața intrării, erau atârinate două steaguri, cel mare era steagul italian. Alături, mai mic, flutura steagul echipei Juventus. Cristian s-a întors către mine și mi-a zis Am ajuns, apoi s-a întors la loc, cu fața înainte. A încetinit, a claxonat de două ori și poarta s-a deschis de ambele părți. Am repetat și eu Am ajuns și apoi am intrat, în vreme ce porțile se închideau încet în urma noastră.

În sfârșit, după atâția ani, l-am revăzut. În timp ce Cristian conducea încet printre mașinile de teren lăsate în mijlocul curții, l-am văzut desprinzându-se dintr-un grup de muncitori curioși și venind către noi. Cristian a oprit mașina, apoi a oprit și motorul și mi-a zis din nou, cu un surâs stins, Bun venit în România, ca și cum România n-ar fi fost cea pe care o văzusem coborând cu avionul, ci era cuprinsă în curtea acelei construcții albastre. Asociatul tău mi-a făcut cu mâna de departe, afișând un surâs de bun venit. Mi-a zis și el Bine ai venit în România. Apoi, s-a prezentat cu numele de familie, strângându-mi mâna și punând-o pe cealaltă deasupra, dorind să sublinieze astfel căldura străngerii. Anselmi, mi-a zis, ca și cum nu ne cunoșteam. Am bățâit o vreme mâinile, în acea strângere, privindu-ne ca doi șefi de stat care nu vorbesc aceeași limbă. În sfârșit vezi și tu cum arată locul ăsta, a adăugat. Între timp, Cristian a trecut pe lângă noi cu valizele mele. Brusc, Anselmi mi-a dat drumul la mână și l-a înșfăcat de braț. Au schimbat câteva cuvinte între ei privind spre mașină, apoi Cristian s-a întors înapoi, a deschis portbagajul și a pus valizele la loc. Ți-am rezervat o cameră la un hotel în centru, mi-a zis. M-a cuprins pe după umeri și mi-a spus, pe un ton confidențial, Îmi pare rău pentru mama ta. Chiar nu ne așteptam la asta.

Știi multe lucruri despre tine, a rostit tare, aproape urlând. Pe undeva trebuie să am și o fotografie de-a ta. Apoi a întins brațele cuprinzând totul și m-a întrebat Ți-l imagineai așa mare? Am răspuns Nu chiar, și, învârtindu-mă în loc, am privit hala, mașinile de teren cu geamurile coborâte din mijlocul curții, utilajele îngrămadite. Aici, în zonă, noi suntem cei mai mari. Ai aterizat la Otopeni? m-a întrebat privind în gol. Am dat din cap. Fantastic, atunci ne-ai văzut. În zona asta dacă sosești cu avionul ne vezi numai pe noi. După părerea mea, ne văd și de pe Lună, a adăugat, sau de pe vreun satelit, ca Zidul Chinezesc. Se vede câmpul ăsta și apoi, în mijlocul câmpului, ne vedem noi. Urla mai degrabă decât vorbea, pentru că din hale venea un zgomot asurzitor de lovituri metalice, de sudură, strigătele muncitorilor. Cum vezi, muncim neîntrerupt, mi-a zis, nu ne oprim niciodată. Din când în când, câte un muncitor ieșea afară pe un stivuitor, traversa curtea și dispărea în hala din față, apoi se întorcea, mai încet, cu stivuitorul încărcat de cutii. Făcea naveta între cele două hale, în timp ce asociatul tău îmi vorbea despre greutăți și despre succese, despre România, care este o lume excepțională, animată de voința de a se redresa, și cu fete cum nu mai găsești în nici un alt loc de pe planetă. Vezi, zicea, arătând spre un muncitor în trecere pe-acolo, la început nu erau în stare să lucreze, acum uită-te la ei. Pe ăștia noi i-am scos din Evul Mediu.

Apoi, s-a întors, cu fața radiind de orgoliu, arătând spre o fată așezată pe trepte, și a spus Ea e Monica. Spune-mi dacă ai mai văzut vreodată o fată ca asta. Fata și-a dat seama că vorbeam despre ea, a zâmbit și ne-a salutat. Uită-te cum salută, mi-a zis Anselmi, uită-te ce zâmbet are. Acum o să vezi cum vine în goană, nu-mai ce-o strig. Și a început să răcnească, strigând-o pe

nume și făcându-i semn cu mâna să vină. Ea s-a ridicat în picioare și-a aranjat fusta și s-a grăbit către noi. De-ar avea coadă ar da din ea, a adăugat urmărind-o cu privirea. Când a ajuns lângă noi, i-a petrecut brațul în jurul taliei. Eu m-am uitat mai întâi la el, apoi la ea. Puțin stânjenită, fata mi-a întins mâna, mi-a spus Sunt Monica, ne-am auzit la telefon. Lângă Anselmi părea minusculă, aproape jumătate cât el, de sub fustă coborau două picioare nervoase, părul îl avea strâns în vârful capului, iar ochii atât de verzi, încât nu-i percepeai nasul. În acel moment Anselmi s-a despărțit de noi, mi-a zis Te las pe mâini bune și s-a îndreptat spre grupul de muncitori de care se desprinsese când ne-a văzut venind. Rămăseseră pironiți acolo în tot acest timp. În vreme ce vorbeam cu Anselmi, mă spionaseră, se vedea că nu știau cine sunt, dar poate că în chipul meu recunoșteau ceva din tine. Îmi pare rău, a spus Monica frângându-și mâinile, am spus Mulțumesc. Mi-a venit să-i spun Nu te necăji. Nici unul dintre noi nu-și găsea cuvintele, eu priveam hala din spatele ei, iar ea fixa stânjenită peticul de pământ dintre picioarele noastre. Am rămas așa câtva timp, și doar zgomotul fabricii făcea ca lucrurile să nu semene a tăcere.